

POJASNILO K ČLANKU O MILOŠU ZIHERLU V LOŠKIH RAZGLEDIH 28, 1981

Bralcem Loških razgledov se opravičujem, ker zaradi dolgega zdravljenja v bolnici nisem mogel dokončati II. dela prispevka o Milošu Ziherlu. Upam, da ga bom končal v letu 1982 in tako omogočil objavo v jubilejnem 30. letniku Loških razgledov.

Z veseljem pa ugotavljam, da je moj poziv naletel na plodna tla, kajti prispevek Nika Kavčiča v teh Loških razgledih prijetno dopolnjuje nekatere dogodke in ocene, ki sem jih opisal v svojem prvem sestavku o Milošu Ziherlu. Nekatera namigovanja pa tako nimajo za zgodovinopisje trajnejše veljave.

Prispevek N. Kavčiča lahko razumem tudi kot odgovor na moje pismo njemu julija 1981. Pismo je imelo naslednjo vsebino:

Tovariš Niko!

Že pred časom sva govorila po telefonu, da pripravljam članek o Milošu. Ze nekajkrat sem klical, pa nisem imel sreče. Ker so sedaj dopusti in je težko dobiti koga, sem se odločil, da Ti pišem in tako bo verjetno lažje. Prepričan sem, da bi članek imel pomanjkljivosti, če mi Ti ne bi izpopolnil nekaterih praznin. Predvsem bi želel odgovore ali kakršnekoli podatke o sledečem:

1. Ali kaj veš, kako je Miloš prišel na Gorenjsko? Kdo ga je poslal in v kakšnem svojstvu je prišel? Ali je bil še kdo z njim?

2. Dobil sem pismo, ki si ga Ti pisal nekomu v Škofji Loki o Primoževi žagi, ko ni bilo Jernača (4. aprila 1943) — ali se spominjaš, komu si ga pisal? V pismu urgiraš glede tehnike in priprav. Kdo je bil pravzaprav pobudnik tehnike?

3. Kako je prišlo do tega, da je šel v Primoževo žago Miloš, in zakaj je šla z njim Marjanca?

4. Kako je Miloš potoval iz Poljanske doline (od kje) v Loko? Baje sta nekaj

časa potovala skupaj. Ali je bil Miloš pred tem že na ogledih v Primoževi žagi?

5. Po katerih zvezah je Miloš vzdrževal iz Primoževe žage zveze z vami in kdo je vse te zveze vzdrževal (za pošto in material)?

6. Kateri so bili vzroki, da je Miloš trikrat zapustil Primoževo žago? Iz nekega njegovega pisma je razvidno, da si ga Ti opozoril na nevarnost — kakšno?

7. Kakšno je Tvoje mnenje o Benkotu in Darji — oba sta zgorela v Vežerskem mlinu! Kako je prišel Benko v Vežerski mlin?

8. Ali veš, kdaj je Miloš sestavljal pesmarico za klavir? Ali imaš kakšen izvod te pesmarice?

9. V Loških razgledih si objavil v članku sliko Miloša. Očitno pa je to le polovica slike. Kdo je poleg njega?

10. Ali mi lahko daš kakšne podatke o Vežerskem mlinu? Kako je do njega prišlo in kaj se je kasneje ugotovilo?

11. Ali morda veš, kdo je Miloša spremljal na Dolenjsko? Morda Ti je Jernač kaj pripovedoval o Miloševem prehodu mimo Kamnika.

12. Kje je to »Dolinskijevo strelišče«? Kdo je okrožni tehnik Mato (kasneje Miroslov)? Kdo je bil Štefan v Poljanskem bataljonu, ki je organiziral partijo (vendar ne Kebe)?

13. Zvezo Miloša z Ljubljano je baje vzdrževala Tončka — kako je to potekalo in s kom je držala zvezo?

Kakor vidiš, je vprašanj zelo veliko, verjetno pa Ti poznaš tudi druge probleme, ki bi bili zanimivi. Kadar boš imel čas, pa napiši odgovore, za razvedrilo, če pa smatraš, da so vprašanja nepomembna, vse vrži v koš.

Seveda bi za letošnje Loške razglede lahko koristil podatke samo, če jih dobim do začetka septembra.

Lepa hvala in pozdravljen
Sveto

Na to pismo nisem dobil odgovora, očitno je namreč naslovljenec preveč resno vzel moj namig ob koncu predzadnjega odstavka.

Ker nisem dobil odgovora, mi je to povzročilo veliko dodatnega in nepotrebnega dela, da sem se dokopal do poteka dogodkov in njihovih udeležencev.

Ni dovolj samo pozivati na pisanje celotne zgodovine Škofje Loke med

NOB, temveč se je treba aktivno vključiti sproti v delo, ne pa reagirati šele takrat, ko je kdo direktno izzvan. Tudi bodoči zgodovinarji bodo težko razčistili stvari, ki jih ni v dokumentih, ali pa jih nekateri držijo doma, čeprav so po zakonu kulturno-zgodovinska dediščina, pa jih lahko objasnijo le neposredni udeleženci v NOB, kar dokazuje tudi sam prispevek Nika Kavčiča.

Svetko Kobal